

TISKOVÁ ZPRÁVA

Tipy na účinnou ochranu skládek dřeva před kůrovcem

Strnady – 9. března 2016 – Nejen živé smrky, ale i pokácené stromy uskladněné v lese a čekající na další zpracování, jsou ohroženy napadením lýkožroutem smrkovým a dalšími kůrovci. Aby nedošlo ke znehodnocení dřeva na skládkách a tím i značným ekonomickým ztrátám, existují nová účinná opatření. Dvě možné metody ochrany skládek smrkového dříví před napadením lýkožroutem popisují odborníci z Lesní ochranné služby Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i. v nové metodice. Ta je určena všem majitelům a správcům lesa, kteří se chtějí na letošní předpokládanou kůrovcovou kalamitu dobře připravit.

První metodou je **obalování skládek insekticidní sítí Storanet[®]**, a to jak preventivně, tak pro asanaci nebo využití jako otrávených lapáků. Druhou metodou je preventivní **ochrana skládek skrápěním vodou**. Předkládané metody umožňují ochranu již zhotovených skládek dříví, protože zde již není možné použít klasický postřik insekticidy, jelikož postřik neproniká do nitra skládek (lze použít pouze u miniskládek). Další použitelná alternativa je obalování skládek fólií, v tomto případě jde však o patentovanou metodu, kterou je možné použít po zakoupení práv. I z ekonomického pohledu jsou tyto metody efektivní. Metoda skrápění vodou je technicky vázána na zdroj vody, příp. i elektrické energie, což její použití limituje.

„Pro ochranu lesa je toto využití skládek (jako otrávených lapáků) velice účelné, zejména při vyšší populační hustotě škůdce na dané lokalitě. Zabrání se tak napadení zdravých stromů, omezí se nasazení jiných obranných opatření (lapáků, feromonových lapačů) a současně se účinně hubí lýkožrouti vyskytující se na dané lokalitě. Ekonomické hodnocení těchto metod je příznivé a lze je tedy v praxi široce využít, což se týká zejména aplikace insekticidní sítě Storanet[®], jejíž použití není omezeno žádnými technickými požadavky“, uvádějí autoři ve své metodice.

Skrápění skládek vodou. Foto Petr Zahradník

Eliminace napadení dříví na skládkách je velmi významným prvkem v systému ochrany lesa proti lýkožroutu smrkovému. Dlouhodobým řešením je odkornění vytěženého dříví. To je však náročné ekonomicky i časově. Při zpracování rozsáhlých polomů je čas významným faktorem a téměř jisté snížení ceny za napadenou dřevní surovinu by mělo být motivací pro včasné zpracování, resp. asanaci. Preventivní chemické ošetření jednotlivých kmenů před navezením na skládku je neefektivní. Jednak je pouze krátkodobým řešením – registrované přípravky vykazují účinnost cca 10 týdnů, jednak odvrátí nálet lýkožrouta na skládky, ale ten naopak nalétne jinde na neošetřené dříví nebo stojící stromy.

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

Aplikace insekticidní sítě Storanet®. Foto Petr Zahradník

na skládkách, kam jsou „pionýrství brouci“ lákáni monoterpeny. Na zdravé stojící stromy nalétává zpravidla až při přemnožení, kdy již nenalézá dostatek vhodného materiálu pro svou další reprodukci. Pro překonání obranyschopnosti stromů využívá agregační feromony, které se tvoří v zaživacím traktu lýkožrouta přeměnou monoterpenů za spolupůsobení mikroorganismů. Ty se začínou vytvářet po náletu na stromy a zavrtávání se pod kůru, a to v rozpětí několika hodin až dvou dnů.

Pro rozvoj populace lýkožrouta smrkového jsou významné disturbance lesních porostů, způsobené větrem či sněhem, a oslabení vitality porostů, a to především dlouhodobým suchem. Na rozvoj populace mají významný vliv i časný nástup jara a extrémní teploty, které urychlují vývoj a zmnožují počet generací v roce. Na tom je založena i predikce stoupajícího počtu generací v souvislosti s předpokládaným oteplováním.

Právě velkoplošné disturbance nebo porosty odumírající v důsledku sucha mohou způsobit problémy s odbytem dříví. To pak zůstává na skládkách, často přímo v lese, a hrozí jeho napadení kůrovci, zejména lýkožroutem smrkovým, a to při vyšším stavu tohoto škůdce.

Objem evidovaného smrkového kůrovcového dříví za rok 2015 se ve srovnání s rokem 2014 zvýšil o polovinu na přibližně 1,5 mil m³, a po přepočtu a provedených korekcích reprezentuje více než 2 mil. m³ připadajících na celou republiku (nezanedbatelné množství přitom doposud zůstává nezpracováno v porostech). Stejně tak došlo meziročně k nárůstu objemu polomů (také o cca polovinu). Vzhledem k pokračujícímu velmi nepříznivému vývoji povětrnostní situace lze proto v letošním roce očekávat další zhoršení kůrovcové situace, které se již výrazněji projeví i ve vyšších polohách (pokud nenastane obrát v podobě vlhké a studené vegetační sezóny, který je z hlediska ochrany lesa nesmírně žádoucí, avšak klimatologové jej prozatím nepředpokládají).

Tlumení přemnoženého podkorního hmyzu na smrku bude v letošním roce vyžadovat ze strany držitelů lesů mimořádné úsilí a mělo by se jednat o všestranně podporovanou prioritou v ochraně lesa.

Certifikovaná metodika Ochrana skládek dřeva před napadením lýkožroutem smrkovým je ke stažení zde:

http://www.vulhm.cz/sites/files/Informatika/LP_7_2015.pdf

Kontakt na autory certifikované metodiky:

Doc. Ing. Petr Zahradník, CSc., Ing. Marie Zahradníková

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i., Lesní ochranná služba

Strnady 136, 252 02 Jíloviště, e-mail: zahradnik@vulhm.cz

S ohledem na hubení lýkožrouta smrkového je vhodné využití sládek jako otrávených lapáků. I toto nově uváděné metody umožňují.

Lýkožrout smrkový patří bezesporu mezi nejvýznamnější škůdce lesů Evropy a mírného pásu Asie, kde napadá smrkové porosty evropského smrku ztepilého, ale v rámci areálu svého rozšíření i další druhy smrků, zcela výjimečně i dalších jehličnanů.

Řadí se mezi sekundární škůdce, kdy primárně napadá čerstvě odumřelé stromy – vývraty, zlomy, dříví z těžby v lese nebo